

Коли отримала запрошення взяти участь у другому «Донбас медіа форумі», що відбувся в червні, у ролі спікера, довго не роздумувала - одразу погодилась, хоча і не маю досвіду роботи в таких заходах. Ознайомилась із програмою, метою і зрозуміла: форум буде дуже цікавим і корисним. А ще місце його проведення – Маріуполь, що є прифронтною зоною. І хоча більшість міжнародних експертів і спікерів сюди не приїхала з міркувань безпеки, «Донбас медіа форум» зібрав понад 200 учасників, серед яких були й колеги з окупованих територій України. Організатори: «Донецький інститут інформації», Інститут демократії імені Пилипа Орлика, «Донецький прес-клуб» - попри всі можливі ризики, прагнули підтримати журналістів Донбасу, які працюють у надскладних умовах. Отож потурбувалися, здається, про все до найменших дрібниць. Наприклад, людей із бейджами з помаранчевими стрічками не можна було фотографувати, знімати на камери, учасники могли зберігати анонімність і не називатися під час публічних дискусій, тощо. Ніхто не нарікав на підвищені заходи безпеки, ставилися до цього з розумінням. Та й тему форуму «Журналістика в кризових регіонах під час змін» вибрали не випадково, попередньо опитали медійників Донбасу й визначили, чого вони найбільше потребують.

...Дорога до Маріуполя була довгою, але не виснажливою, скоріше приємною та цікавою. Адже познайомилась з неординарними людьми: сербським журналістом Деяном Анастасієвичем і керівником видавничого дому «Телегазета» в Луганській області Дмитром Клімановим, автомобілем якого разом із Олександром Назаренком, головою Всеукраїнської громадської організації «Асоціація місцевої преси», головним редактором Менської районної газети «Наше слово» Чернігівської області, й добиралися з Києва в

Маріуполь і назад, у Київ.

До війни на сході країни видавництво Дмитра Кліманова видавало на Луганщині три газети та сайт новин. Коли почались бойові дії, розповів пан Дмитро, не тільки приміщення видавництва, але і будинок його родини захопили терористи. Тож разом із сім'єю покинув рідне місто й виїхав у Київ. Допоміг евакуюватися також багатьом землякам. Відтак нині виходить тільки «Телегазета» у Старобільську. До речі, цьогоріч Національна спілка журналістів України визнала її кращою міськрайонною газетою України. Уже на форумі познайомилась і з її головним редактором Дмитром Шенгуром. І, повірте, їх досвід варто переймати нам усім. Хоча рецепт їх успіху, здається, дуже простий. Перш за все - робота над якістю як змісту, так і зовнішнього вигляду, а ще багато цікавих місцевих новин...

Отак за розмовами, розповідями й проминули понад 10 годин дороги. А ще – неперевершені краєвиди України, що пробігали за вікном автівки, мальовничі міста й села, безкраї поля, річки... Подеколи аж дух переймало – така краса навкруги. І ніби немає війни... Але вона, клята, все ж нагадувала про себе блокпостами, що зустрічали нас не тільки при в'їзді у великі міста сходу країни. От і Маріуполь зустрів трішки наїжачений. Військовий, дізнавшись, що ми журналісти, просто попросив з'ясувати, коли ж нарешті відбудеться демобілізація п'ятої хвилі мобілізованих. Адже вже понад рік хлопці перебувають на фронті. Що ж, хочеться вірити, що всі вони таки дочекалися наказу про демобілізацію, який нещодавно підписав Президент України, і їх родини зустрінуть своїх героїв живими й неушкодженими.

Пройшлися вечірніми вулицями міста, в якому панувала спокійна обстановка, маріупольці займалися власними справами. Пригадали події дворічної давнини. Саме в ті дні, 13 червня 2014 року, після декількох місяців окупації українські військові провели успішну операцію із зачистки міста від терористичної банди. І вся Україна, яка слідкувала, затамувавши подих, за подіями, зітхнула з полегшенням. І все ж, важко було повірити, що за декілька кілометрів і донині ідуть бої, слухати розповіді колег із окупованого Донецька, які все ж змогли приїхати в Маріуполь, щоб розповісти, що ж відбувається по той бік фронту, знайти відповіді на свої запитання... Впевнена, що вони їх отримали. Адже дискусії на форумі проходили з таких тем: «Інформаційна агресія. Боротьба з дезінформацією. Протидія російській пропаганді», «Вживання ЗМІ на звільнених територіях. Роздержавлення: як не втратити медіа», «Журналісти в кризових регіонах: налагодження діалогу. Подолання мови ворожнечі». І вели їх цікаві, неординарні особистості, фахівці різних галузей, як от: Світлана Єременко, виконавчий директор Інституту демократії ім. Пилипа Орлика, доктор історичних наук, професор, письменниця Олена Стяжкіна, соціальний психолог Олег Покальчук, фундатор агенції «Слідство-інфо» Дмитро Гнап. У роботі форуму взяли участь також народний депутат України, журналіст Мустафа Наєм і прес-аташе представництва ЄС в Україні Давид Стулік. Дискусії були подеколи занадто гострими, але ж і теми – непрості.

Нам, жителям мирних регіонів, буває важко зрозуміти людей, які живуть на території, окупованій ворогом. Ми подеколи не задумуємось про те, що серед них багато патріотів, тих, хто не зміг покинути рідний дім з різних причин, називаючи всіх, хто живе на окупованих територіях, терористами, зрадниками, сепаратистами тощо. Але вони залишаються українцями і їх єдина мрія, щоб якнайскоріше закінчилась ця безглузда війна і в їхні міста й села повернулось мирне життя й українська влада.

Ми чули різкі висловлювання на адресу журналістів, які перейшли на бік ворога, слухали колег, які розповіли як виживають, і просять нас допомогти їм боротися з російською пропагандою. Головний редактор маріупольської газети «Приазовский рабочий» Микола Токарський зауважив: «У Маріуполі за ці два роки вмерли кілька газет. У нас на 60

—
70% впали доходи від реклами, бо рекламодавці і передплатники виїхали та не повернулися». Тому вважає, що комунальній пресі Донбасу наразі не на часі реформуватися. Наприклад, на окупованих територіях, за даними медіаексперта

з Донецька, виходять 18 міських і районних газет, які фінансує так звана ДНР. За два роки їх накладі виросли втричі. Протистояти такій пропагандистській машині українська місцева преса Донбасу самотужки не може. Зарадити цьому може тільки державна програма відродження преси на звільнених територіях, вважає секретар НСЖУ з питань роздержавлення Валерій Горобець. А головним знаряддям протидії російській пропаганді є правда. «Боротися з інформаційною агресією дуже просто: журналісти мають займатися своєю роботою та дотримуватися стандартів», - наголосила канадська медіаекспертка, професор Марта Дичок.

Отак у дискусіях минули два дні форуму. Його підсумком стала резолюція, яку також довго й гостро обговорювали перед тим, як прийняти. Проходив захід у Маріупольському державному університеті. Тож сама атмосфера навчального закладу спонукала до плідної роботи. А волонтери – студенти Донецького національного університету – змогли організувати і проживання, і харчування понад двох сотень людей на найвищому рівні. Їм вдалося все, мабуть, ще й тому, що сумують за рідним містом, рідними й близькими людьми, які залишилися на окупованій території. А ще мріють, що третій «Донбас медіа форум» відбудеться у звільненому Донецьку.

...Дорогою додому заїхали в курортну Юр'ївку, що на узбережжі Азовського моря. Вечір був прохолодним, сильний вітер піднімав високі хвилі, тож відпочивальників було небагато. Помилувавшись вдосталь морськими краєвидами, повернулися на базу. А щойно почало світати, відправилися в дорогу. І знову за вікном автомобіля безкраї пшеничні, соняшникові, кукурудзяні поля, міста, села... Снідали вже в Запоріжжі. Місто не нудьгувало – вулиці заповнили велосипедисти різного віку. А величний Дніпро ніс спокійно хвилі, омиваючи древню Хортицю (унікальний природний та історичний комплекс, що є одним із [семи чудес України](#))

,
даючи життя Дніпровській ГЕС. Побували і в Кременчуці - великому індустріальному центрі Полтавщини, прогулялися його вулицями... У Києві відразу потрапили в затор: міські жителі поверталися в місто після вихідних. Все ж це не зіпсувало настроїв від подорожі, і прощалися вже як добрі друзі.

Роз'їхавшись по домівках, ще довго згадуватимемо «Донбас медіа форум», його щирість і відвертість, його біль і радість від того, що попри все, ми – єдина країна.

Світлана ЛЯШКО.

Фото Наталії КАЗЬОННОВОЇ.

Сарни-Київ-Маріуполь.